

Kansainvälisten asioiden yksikkö, nvm Antti Häikiö

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Teema: Kriisinhallinta

Hallitusohjelman mukaisesti "Suomi osallistuu aktiivisesti Etyjin, EU:n, Naton ja YK:n sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan. Kansainvälisillä operaatioilla Suomi edistää alueiden yhteiskunnallista vakautta ja torjuu hallitsematonta siirtolaisuutta. Samalla parannetaan Puolustusvoimien yhteisoperaatiokykyä sekä henkilöstön valmiutta toimia yhdessä muiden maiden viranomaisten kanssa. Hallitus edistää tehokasta rauhanvälitystoimintaa."

Kansainvälisen siviilikriisinhallinnan määrärahat jakaantuvat valtion talousarviossa olemassa olevan lainsäädännön mukaisesti toimivaltaisuuksien perusteella siten, että ulkoministeriön pääluokka kattaa Suomen osallistumisen kustannukset¹ ja sisäministeriön pääluokka² kattaa osallistumiseen tarvittavan kansallisen valmiuden ja varautumisen ts. Kriisinhallintakeskuksen (CMC Finland) kustannukset.

Näiden suhde on erityisen kustannustehokas: valmiuden ja varautumisen järjestelmä kustantaa 1 : 10 varsinaisen toiminnan kustannukset, mikä on eurooppalaisessa vertailussa taloudellinen suhde erityisesti EU-jäsenvaltioissa, jotka osallistuvat merkittävästi siviilikriisinhallintaan³. Sisäministeriön hallinnonala on suurin yksittäinen sektori, josta siviilikriisinhallinnan asiantuntijoita rekrytoidaan – keskimäärin hallinnonalan asiantuntijoita on operaatioissa noin 35 %.

Kummastakin – sekä UM:n että SM:n budjettikohdista – esitetään julkisen talouden säästö- ja sopeuttamistoimissa leikattavaksi noin 10 prosenttia. Tämä on kohtuullinen toimi, eikä vielä vaikuta kriittisesti käynnissä oleviin siviilikriisinhallinnan operaatioihin.

Mikäli Ukrainassa tai Lähi-idässä saavutetaan tulitauko- tai rauhansopimus, tulee Suomella osana kansainvälistä yhteisöä olla nopea valmius lisätä osallistumistaan siviilikriisinhallintaan. Tämä on merkittävää erityisesti, jos sopimukset sisältävät kansainvälisen yhteisön tehtävän valvoa tai ohjata saavutettua sopimusta.

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi tukee Ukrainaa myös siviilikriisinhallinnan kautta. Ukrainan EU-siviilikriisinhallintaoperaatio (EUAM Ukraine) on jatkunut vuodesta 2014 ja läpi sodan – ja sen tehtävää jatkettiin viimeksi toukokuussa 2024. Siviiliturvallisuuden vahvistamisen lisäksi tehtäviin on lisätty erityisesti

¹ TAE2025 UM Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (siirtomääräraha 2 v). Momentille myönnetään 17 485 000 euroa.

² TAE2025 SM Kriisinhallintakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v). Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 203 000 euroa.

³ EU-10 jäsenmaata, jotka kattavat 75 % siviilikriisinhallintaan osallistumisesta: Puola, Saksa, Ruotsi, Suomi, Hollanti, Italia, Tanska, Belgia, Kreikka, Irlanti.

sotarikoksiin liittyvää tukea Ukrainan viranomaisten ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen työlle. Lisäksi valmistellaan tukea lainvalvontaviranomaisille ns. vapautettujen alueiden turvallisuuden ja yhteiskunnan olosuhteiden järjestämiseksi. Operaatio on Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisen tärkein painopiste ja siihen osallistuu 15 suomalaista. Lisäksi Suomi tukee kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) työtä 5 asiantuntijalla.

Euroopan unionin siviilikriisinhallinta on Suomen osallistumisen painopiste. Euroopan unioni on kuitenkin kärsinyt jäsenmaiden heikosta sitoutumisesta ja asiantuntijoiden lähettämisestä EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioihin. Jäsenmaiden operaatioihin lähettämien asiantuntijoiden määrä on laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana noin 50 prosenttia.

Päätelmät

- Kriisien ja konfliktien kasvaneen määrän vuoksi siviilikriisinhallinnan tarve kriisialueiden yhteiskunnalliseksi vakauttamiseksi niin ikään kasvaa.
- Tehdyt leikkaukset (noin 10 prosenttia) sekä ulkoministeriön että sisäministeriön pääluokissa (TAE 2025) ovat kokonaisuuteen nähden kohtuulliset. Tulisi varmistaa, että Suomi kykenee jatkossakin täyttämään hallitusohjelman tavoitteet osallistumalla aktiivisesti kansainväliseen siviilikriisinhallintaan.

Lisätietoja: Antti Häikiö, neuvotteleva virkamies, antti.haikio@gov.fi, puh. 050 348 5525

Sisäministeriö, kansainvälisten asioiden yksikkö

LIITE Siviilikriisinhallinnan osallistumiskartta 15.10.2024

SUOMEN OSALLISTUMINEN SIVIILIKRIISINHALLINTAAN

15.10.2024

Asiantuntijoita: **131** Naisia: **37 %** Miehiä: **63 %**

EU - YHT. 97 / N: 39% / M: 61%

EUH / Belgia	14
EU:n erityisedustaja / Bosnia ja Hertsegovina /	
Keski-Aasia / Afrikan sarvi / Kosovo / Etelä-	7
Kaukasus / Ihmisoikeudet	
EUAM Iraq	8
EUAM RCA / Keski-Afrikan tasavalta	1
EUAM Ukraine	14
EUBAM Libya	1
EUBAM Moldova&Ukraine	2
EUCAP Sahel Mali	3
EUCAP Somalia	9
EU-delegaatio / Mosambik / Somalia / Turkki	3
EULEX Kosovo	8
EUMA Armenia	9
EUMM Georgia	11
EUPM Moldova	4
EUPOL COPPS / Palestiinalaisalueet	3

YK - YHT. 16 / N: 19% / M: 81%

UNFICYP / Kypros	3
UNMIK / Kosovo	1
UNMISS / Etelä-Sudan	12
MUUT - YHT. 11 / N: 36% / M: 64%	
CoE for CCM / Saksa	1
Euroopan neuvosto / Ranska	2
Kansainvälinen rikostuomioistuin (ICC) /	
Alankomaat	6
OSCE Chair Rep. Team / Itävalta	1
NATO StratCom COE / Latvia	1

ETYJ - YHT. 7 / N: 43% / M: 57%

OSCE Mission to Moldova	1
OSCE Programme Office in Dushanbe /	
Tadzhikistan	1
OSCE Project Co-ordinator in Uzbekistan	1
ETYJ sihteeristö / Itävalta	4

ASIAANTUNTIJOIDEN TAUSTAT

Poliisi (SM)	33	RISE (OM)	1	Tulli (VM)	6	Muu julkishallinto	8
RVL (SM)	3	Syyttäjä (OM)	2			Yksityinen sektori	7
Muut (SM)	14	Tuomari (OM)	2			Kansalaisjärjestöt	2
UM	2	Muut (OM)	2			Muut	49

